

Частіше виявляє ініціативу в з'ясуванні питань, роздумах, спонтанних образних асоціаціях («Чому листя пожовкло?», «Навіщо поливають квіти?») [1, с.28].

Висновок. Роль технології «Витинанка» має неоціненні можливості для формування уявлень учнів початкових класів про форму, колір, розміщення предметів, вміння розрізнити їх форму за допомогою зорового або дотикового аналізатора, формує уявлення про кількість предметів тощо. Робота із витинанкою розвиває дрібну моторику рук дітей, їх увагу, уяву, сприяючи вияву творчості.

Список використаних джерел та літератури:

1. Кудрявцев Л. Д. Мысли о современной математике и методике ее преподавания. М.: Физматлит, 2018. 434 с.
2. Мельник В. М., Ткач С. К. Витинанка на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 48 с.
3. Мелосская Б. Искусство вырезания из бумаги. Картины. Открытки, дизайнерские украшения. Х.: Аргумент принт, 2013. 256 с.
4. Міщенко Г. Витинанки – від традицій до сучасного образотворення. Народне мистецтво. 2004. №1-2. С. 28–29.

УДК

Катерина Яриновська,
студентка I курсу магістратури
ННІ філології та журналістики.
Науковий керівник: Галина Гримашевич,
кандидат філологічних наук, доцент.

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ КОЛЬОРОНАЗВ У МОВОЗНАВСТВІ

У статті висвітлено сучасний стан дослідження хроматизмів у лінгвістиці, проаналізовано сутність поняття кольороназв, основні категорії та параметри розгляду лексики на позначення кольорів, систематизовано погляди науковців, які вивчали цю групу лексики.

Сучасна картина світу має на меті розкриватися через концептуалізацію наявної дійсності в царині якоїсь певної мови, через представлення національної та індивідуально-лінгвістичної сфери життя на основі семантичних, стильових, системно-функціональних, стилістичних, тощо аспектів. При цьому, колоративна лексика є одним із вирішальних компонентів цієї картини світу, оскільки кожна особистість сприймає навколишнє середовище за допомогою чуттєвого та колірного сприйняття, що і репрезентує хроматична лексика.

Лексика на позначення кольору привертає увагу багатьох лінгвістів та мовознавців, оскільки вона є однією із найбільш архаїчних груп лексики. Саме тому її досліджують з погляду різних аспектів: семантика та еволюція кольороназв, функціональність, засоби вираження в різних стилях мовлення тощо.

Колірна лексика є об'єктом наукових досліджень у галузі порівняльній та контрастивній лінгвістики (Н. Пелевіна, О. Коваль-Костинська), психології, лінгвістики (Т. Ковальова, Л. Лисиченко, Р. Фрумкіна, С. Григорук,) етнолінгвістики (Г. Яворська, А. Вежбицька), перекладознавства (І. Ковальська), семасіології (А. Висоцький, О. Дзівак, О. Вербицька, А. Критенко, Р. Алімпієва, В. Фридрак, Л. Грибова, А. Кириченко, В. Москович, Ж.

Соколовська, Т. Пастушенко), описової та історичної лексикології (В. Мур'янов, Н. Бахіліна, М. Чикало, О. Панченко) тощо.

Науковці зазначають, що мовні засоби, побудовані на кольоропозначеннях, витворюються у взаємодії з художньою метою, естетичними уподобаннями автора, індивідуальним осмисленням змісту, власного бачення, авторською думкою. Саме тому семантика та особливості кольороназв відрізняються та асоціативними властивостями, своєрідністю та конотативністю [4, с. 54].

Щодо сутності кольороназивання як мовного поняття існують різні думки вчених-мовознавців. Досить популярним є твердження лінгвальної відносності, що з'явилося в США та було запропоноване такими вченими, як Е. Сепір та Б. Уорф [6]. Опозиційну думку репрезентують дослідники Б. Берлін та П. Кей. Вони стверджують, що процес появи та еволюції кольороназв у різних мовах є окремими, незалежними один від одного лінгвістичними феноменами. Подане дослідження, доступне у вигляді монографії, стало чи не найпершим описом лексем, який був систематизований та упорядкований. Результати їхніх розвідок, зокрема й щодо походження кольору, представлені в праці «Основні колірні терміни», де мовознавці доводять, що лише 5 % усіх відомих кольорів не мають чіткої етимології та майже неможливо простежити особливості їх виникнення, а інші 95 % походять безпосередньо від назв предметів, об'єктів та явищ навколишньої дійсності [5, с. 28–29].

Подана гіпотеза не знайшла підтримки серед науковців. Наприклад, Ю. Апресян, А. Вежбицька, А. Михайлова наводять аргументи, котрі суперечать цій теорії, оскільки поняття кольору в кожного етносу своєрідне та відтворюється по-своєму, а отже, якісний і кількісний склад лексики відмінний у кожній мові. На основі цього можна стверджувати, що мовознавці не мають єдиної думки щодо того, які саме групи й категорії лексики відносити до кольороназивань. Ми розглядаємо твердження мовознавців А. Василевича та Р. Фрумкіної, про те, що «слова на зразок сяючий, тьмянний, яскравий, блискучий, кольоровий не є іменем кольору», «виглядають досить прийнятно у функції модифікаторів, проте, коли вони вживаються самостійно, не виражають ніяких окремих відтінків кольору» [2].

Разом із виникненням кольоронайменувань розвинулися лексико-семантичні поля кожного кольору, яке утворене ядром – прямою, лінійною номінацією, що становить співвідношення з типовим ахроматичним чи хроматичним спектром, та периферії – вторинними кольоронайменуваннями, які можуть бути виражені, приміром, фразеологізмами чи композитами.

Семантична складова хроматизмів також здавна привертає увагу багатьох науковців. До прикладу, Н. Кухар у праці «Семантичний обсяг назв основних кольорів» звертає увагу на те, що до слів із найбільшим семантичним навантаженням належать такі кольори: білий, червоний, чорний, синій, зелений, а також семантична група кожного з перерахованих кольорів може бути репрезентована повним спектром понять, уявлень [3].

Виділяючи окремі фрагменти колірною моду, деякі дослідники працюють саме в царині деталізації теоретичної та практичної складової хроматичного сприйняття світу. Приміром, А. Василевич, А. Брагіна, Н. Туревич вивчали склад кольоронайменувань та їхню семантичну структуру. А. Панкратова, Л. Качева, С. Соловійов досліджували стилістику та стилістичні функції кольоропозначень у мові, а Р. Фрумкіна й А. Василевич займалися психолінгвістичним аналізом кольорів [2].

З огляду на лексико-семантичні особливості кольорів систему кольороназивань у нашій мові розробила О. Дзівак, а мовне тлумачення проблем кольоропозначень подають у своїх розвідках Ж. Соколовська, В. Бурлакова, Н. Нічик, Р. Алімпієва, П. Ібадлаєв, А. Шрамм, Л. Субота, А. Артемова, Г. Іванова-Лук'янова, О. Леонович, М. Кащєєва, І. Устінова, І. Бабій,

О. Васильєва [1]. В українському мовознавстві семантичну структуру кольороназв досліджували А. Критенко, А. Кириченко, семантичні поля хроматизмів – Н. Пелевіна та В. Московіч, історію кольоронайменувань – Н. Бахіліна, М. Малютіна, Л. Грабовська, використання лексики на позначення кольорів у поетичному та прозовому художньому дискурсах – Н. Сологуб, Л. Зубова, Л. Савицька, Л. Качаєва [1].

Отже, дослідження в царині кольоративної лексики становить досить важливу й велику частину наукових розвідок. Найбільш вагомий пласт – вузькогалузеві дослідження етимології, семантики, функціонування, класифікації та застосування в художньому дискурсі лексики на позначення кольорів. Найбільш відомими лінгвістами, котрі досліджували хроматизми, вважають Н. Дарчук, Л. Грановську, Л. Пустовіт, Л. Порожнюк, І. Кочан, І. Ковальську. Кольороназви, порівняно з іншими видами лексики є широко представленими в наукових працях. Це можна пояснити тим, що якісний та кількісний склад лексичної системи може дати потужну базу для проведення індивідуальних лінгвістичних досліджень.

Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні та репрезентації використання кольороназв у поетичному та прозовому дискурсі сучасної генерації літераторів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Андрейченко О. І. Кольороназви у творчості Ліни Костенко : курсова робота / Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. Сімферополь, 2014. Режим доступу: https://knowledge.alibest.ru/literature/3c0b65625a2ad79a5d53b89421216d27_0.html
2. Василевич А. П. Цвет и названия цвета в русском языке / Под общ. ред. А. П. Василевича. М. : Изд-во ЛКИ, 2008. 216 с.
3. Кухар Н. І. Семантичний обсяг назв основних кольорів. *Придніпровський вісник*. 2000. Вип. 13. С. 43–50.
4. Соловьев С. Цвет, число и русская словесность. *Знание – сила*. М., 1971. № 1. С. 54–56.
5. Berlin B., Kay P. Basic colour terms : their universality and evolution. Berkley and Los Angeles, California: University of California Press, 1969. P. 210.
6. Worf B. The Phonetic Value of Certain Characters in Maya Writing / Benjamin Lee Whorf. Cambridge, 1933. P. 91–96.